NN 81/2021 (16.7.2021.), Pravilnik o matičnoj djelatnosti i sustavu matičnih knjižnica u Republici Hrvatskoj

MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA

1506

Na temelju članka 34. stavka 4. Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (»Narodne novine«, broj 17/19 i 98/19), uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za znanost i obrazovanje i prethodno mišljenje Hrvatskoga knjižničnog vijeća, ministrica kulture i medija donosi

PRAVILNIK

O MATIČNOJ DJELATNOSTI I SUSTAVU MATIČNIH KNJIŽNICA U REPUBLICI HRVATSKOJ

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Pravilnikom uređuje se matična djelatnost i utvrđuje sustav matičnih knjižnica u Republici Hrvatskoj, sukladno odredbama Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (u daljnjem tekstu: Zakon).

Članak 2.

Osnovna zadaća matične djelatnosti je obavljanje stručnog nadzora te organiziranje i razvoj mreže knjižnica u Republici Hrvatskoj, unapređivanje stručnoga rada u knjižnicama na načelima suvremene knjižnične teorije i prakse, a radi što kvalitetnijeg obavljanja knjižnične djelatnosti u znanosti, obrazovanju, kulturi i društvu općenito.

Članak 3.

Sustav matične djelatnosti obvezatno se ustrojava za sve vrste knjižnica sukladno članku 34. stavku 1. i 2. Zakona.

II. ORGANIZACIJA MATIČNE DJELATNOSTI

Članak 4.

Poslovi matične djelatnosti obavljaju se kroz jedinstveni sustav matičnih knjižnica te matičnih razvojnih službi kao njihovih organizacijskih jedinica.

Članak 5.

Jedinstveni sustav matičnih knjižnica djeluje na dvije razine:

1. razini države s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu kao središnjom matičnom knjižnicom Republike Hrvatske i

2. razini koju čine:

– županijske matične narodne knjižnice

– sveučilišne matične knjižnice

– Hrvatska knjižnica za slijepe.

Članak 6.

(1) Stručni nadzor nad radom knjižnica obavlja se sukladno članku 43. Zakona.

(2) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu provodi stručni nadzor i nad knjižnicama u Republici Hrvatskoj koje su u sustavu obveznog primjerka.

Članak 7.

(1) Matičnu djelatnost za narodne i školske knjižnice na području pojedine županije obavljaju županijske matične narodne knjižnice sukladno članku 34. Zakona.

(2) Za obavljanje matične djelatnosti županijska matična narodna knjižnica treba ispunjavati opće uvjete prema Zakonu i posebne uvjete u pogledu prostora, opreme, knjižnične građe i stručnog osoblja prema Standardu za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj.

(3) Županijska matična narodna knjižnica treba biti ustrojena na način da sa svojim stručnim službama i stručno osposobljenim djelatnicima može pružati savjetodavnu podršku knjižnicama na području svoje matičnosti, uz koordinaciju nadležne matične razvojne službe.

(4) Za županije u kojima ne postoji knjižnica koja zadovoljava potrebne uvjete, ministar nadležan za kulturu može, uz prethodno mišljenje Hrvatskoga knjižničnog vijeća i uz suglasnost ministarstva nadležnog za poslove znanosti i obrazovanja, matičnu djelatnost za narodne i školske knjižnice privremeno povjeriti nekoj drugoj knjižnici.

Članak 8.

(1) Matičnu djelatnost za visokoškolske knjižnice u sastavu matičnog sveučilišta i izvan njega i specijalne knjižnice obavljaju, prema području djelovanja, unutar više županija, sveučilišne matične knjižnice sveučilišta u Osijeku, Rijeci, Splitu i Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu.

(2) Područje djelovanja sveučilišnih matičnih knjižnica unutar pojedinih županija utvrđuje se, u roku od 6 mjeseci nakon donošenja ovog Pravilnika, rješenjem ministarstva nadležnog za poslove kulture na prijedlog Hrvatskoga knjižničnog vijeća.

(3) Sveučilišna matična knjižnica treba biti ustrojena na način da sa svojim stručnim službama i stručno osposobljenim djelatnicima može pružati savjetodavnu podršku knjižnicama na području svoje matičnosti, uz koordinaciju matične razvojne službe.

Članak 9.

Postupak utvrđivanja svojstva kulturnog dobra i stručno-savjetodavne pomoći za zbirke koje imaju svojstvo kulturnog dobra uređuju se sukladno propisima o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Članak 10.

(1) Matičnu djelatnost za sveučilišne i znanstvene knjižnice čije su zbirke sukladno članku 42. stavku 1. Zakona kulturno dobro, obavlja Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu sukladno propisima o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

(2) Matičnu djelatnost za visokoškolske i specijalne knjižnice, uključujući i knjižnice vjerskih zajednica, čije su zbirke sukladno članku 42. stavku 1. Zakona kulturno dobro, obavlja Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu u suradnji s nadležnom sveučilišnom matičnom knjižnicom, a sukladno propisima o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

(3) Matičnu djelatnost za narodne i školske knjižnice čije su zbirke sukladno članku 42. stavku 1. Zakona kulturno dobro, obavlja Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu u suradnji s nadležnom županijskom matičnom narodnom knjižnicom, a sukladno propisima o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Članak 11.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu može uz suglasnost ministra nadležnog za kulturu i ministra nadležnog za znanost i obrazovanje, obavljanje pojedinih poslova iz svoje matične djelatnosti povjeriti nekoj drugoj knjižnici, pri čemu knjižnice sklapaju ugovor o međusobnim odnosima.

Članak 12.

Knjižnice i njihovi osnivači dužni su redovito surađivati s nadležnom matičnom razvojnom službom, dostavljati joj na zahtjev programe rada, izvještaje i druge podatke, omogućiti neposredan uvid u rad i stručno knjižnično poslovanje te slijediti dobivene naputke i preporuke.

Članak 13.

(1) U cilju osiguranja jedinstvenog sustava matičnosti pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu djeluju:

– Stručno vijeće županijskih matičnih razvojnih službi

– Stručno vijeće sveučilišnih matičnih razvojnih službi

– Središnje stručno vijeće svih matičnih razvojnih službi Republike Hrvatske.

(2) Središnje stručno vijeće svih matičnih razvojnih službi Republike Hrvatske čine najmanje 3 predstavnika svakog vijeća, ravnatelj Hrvatske knjižnice za slijepe i knjižničarski savjetnici za sve vrste knjižnica Hrvatskog zavoda za knjižničarstvo pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

(3) Vijeća donose poslovnike o svom radu.

(4) Stručno vijeće županijskih matičnih razvojnih službi čine voditelji svih županijskih matičnih razvojnih službi za narodne i školske knjižnice te knjižničarski savjetnik za narodne knjižnice i knjižničarski savjetnik za školske knjižnice iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

(5) Stručno vijeće sveučilišnih matičnih razvojnih službi čine voditelji sveučilišnih matičnih razvojnih službi u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu te knjižničarski savjetnik za visokoškolske i specijalne knjižnice na razini središnje matične knjižnice iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

(6) Pridruženi članovi stručnog vijeća sveučilišnih matičnih razvojnih službi su predstavnici knjižnica u sustavu obveznog primjerka i predstavnici ostalih sveučilišnih knjižnica.

(7) Stručna vijeća iz stavka 1. ovoga članka mogu po potrebi u svoj rad uključiti ravnatelje/voditelje knjižnica te predstavnike pojedinih ministarstava i strukovnih udruga.

III. ZADAĆE I POSLOVI MATIČNIH KNJIŽNICA

Članak 14.

(1) Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu sukladno Zakonu, središte je hrvatskog knjižničnog sustava i središnja matična knjižnica za sve vrste knjižnica na području Republike Hrvatske s temeljnom zadaćom organiziranja i razvijanja sustava knjižnica u Republici Hrvatskoj radi unapređivanja njihova rada i razvoja.

(2) U izvršavanju zadaća središnje matične knjižnice Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu surađuje sa županijskim i sveučilišnim matičnim knjižnicama, sa svim knjižnicama u Republici Hrvatskoj i s drugim znanstvenim i stručnim ustanovama koje djeluju na području knjižničarstva, arhivistike, muzeologije, dokumentacije i informacijskih službi u Republici Hrvatskoj.

(3) U cilju izvršenja navedenih zadaća Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu obavlja sljedeće poslove matične djelatnosti:

– koordinira stručnim vijećima iz članka 13. ovog Pravilnika

– u suradnji sa županijskim i sveučilišnim matičnim razvojnim službama izrađuje prijedloge planova razvoja djelatnosti svih podsustava sukladno nacionalnom planu razvitka knjižnica i knjižnične djelatnosti

– obavlja poslove utvrđene člankom 33. i 34. Zakona

– obavlja poslove nadzora sukladno članku 43. Zakona u suradnji s matičnim razvojnim službama

– izrađuje nacrte prijedloga standarda za sve vrste knjižnica

– izrađuje načela i upute radi jedinstvenog obavljanja matične djelatnosti

– izrađuje prijedloge dokumenata i naputaka (normativi, koncepcije, programi i sl.)

– usklađuje aktivnosti usmjerene na osuvremenjivanje i unapređivanje rada knjižnica u Republici Hrvatskoj

– osposobljava djelatnike matičnih knjižnica za obavljanje stručnog nadzora i potiče rad županijskih i sveučilišnih matičnih razvojnih službi

– potiče i organizira trajno stručno usavršavanje djelatnika u matičnim knjižnicama

– surađuje pri izradi programa izobrazbe knjižničara te sudjeluje u organizaciji savjetovanja, seminara i drugih oblika stručnog usavršavanja

– pruža izravnu stručnu pomoć i upute za obavljanje stručnih poslova u knjižnicama kad to knjižnice zatraže, odnosno kada knjižnicama takvu pomoć ne može pružiti županijska ili sveučilišna matična knjižnica

– nadzire provođenje specifičnih zadaća matičnih knjižnica sukladno standardima za pojedine vrste knjižnica

– na temelju navedenih praćenja izrađuje analize stanja u knjižnicama

– daje stručno mišljenje o postojanju uvjeta za osnivanje odnosno početak rada knjižnica sukladno članku 11. stavku 2. Zakona

– koordinira umrežavanje knjižnica u sastavu svoje matične djelatnosti njihovim uključivanjem u knjižnični susta Republike Hrvatske sukladno članku 33. stavku 2. Zakona

– utvrđuje usklađenost knjižničnih softvera s međunarodnim knjižničnim standardima i protokolima za razmjenu podataka (UNIMARC, MARC, Z39.50)

– vodi i razvija Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica sukladno članku 6. stavku 3. Zakona

– izrađuje analize stanja knjižnica u Republici Hrvatskoj na temelju statističkih podataka unesenih u online Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu i redovitih godišnjih izvještaja koje dostavljaju županijske i sveučilišne matične razvojne službe te ukazuje na stupanj usklađenosti sa standardima i o tome izvješćuje ministarstvo nadležno za poslove kulture i ministarstvo nadležno za poslove znanosti i obrazovanja

– utvrđuje svojstvo kulturnog dobra za knjižničnu građu sukladno članku 24. podstavku 13. Zakona

– provodi programe i projekte na kojima ujedinjuje matične knjižnice